

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง รายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๕๓๔/๑๔๗๗ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มหาวิทยาลัยมีปัญหาข้อกฎหมายในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในประเด็นเกี่ยวกับรายได้ของมหาวิทยาลัย จึงขอหารือดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เงินค่าขายแบบบูรณาการที่ดินสิ่งก่อสร้าง รายการการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ซึ่งได้รับงบประมาณการก่อสร้างจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยจะถือว่าเป็นเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยตามนัยมาตรา ๑๓ (๑) เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หรือมาตรา ๑๓ (๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่น โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณตามนัยมาตรา ๑๓ วรรคท้าย ได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สอง เงินค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำให้ทะเลาะเมื่อด่อมมหาวิทยาลัยโดยข้าบริณต์ชั้นบริณต์โดยสารของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยได้ใช้เงินรายได้ของมหาวิทยาลัยหมวดเงินบำรุงการศึกษาซ่อมเพื่อให้ใช้การได้ดีดั้งเดิม เงินค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวจะถือเป็นเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยตามนัยมาตรา ๑๓ (๑) หรือมาตรา ๑๓ (๕) หรือมาตรา ๑๓ (๖) โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณตามนัยมาตรา ๑๓ วรรคท้าย ได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สาม เงินรายได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เช่น ขายทอดตลาดครุภัณฑ์ ขายต้นไม้ที่ขึ้นในที่ราชพัสดุ จะถือเป็นเงินรายได้ตามนัยมาตรา ๑๓ (๑) หรือมาตรา ๑๓ (๕) หรือมาตรา ๑๓ (๖) หรือตามนัยมาตรา ๑๓ วรรคสอง โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณตามนัยมาตรา ๑๓ วรรคท้ายได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบกับรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณ) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์และกรมบัญชีกลาง) แล้ว มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมดังนี้

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/ ๑๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๑) การขายแบบรูปายการที่ดินสิ่งก่อสร้าง รายการการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ซึ่งได้รับงบประมาณการก่อสร้างจากงบประมาณแผ่นดินนั้น แบบอาคารอเนกประสงค์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้มอบหมายให้ฝ่ายอาคารออกแบบสถานที่ของสถาบันราชภัฏเดิมเป็นผู้ออกแบบโดยใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินเป็นค่าจ้างออกแบบอาคาร

(๒) เงินค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำละเมิดชั้นรถยนต์โดยสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางนั้น รถยนต์โดยสารของมหาวิทยาลัยคันดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเพื่อซ่อมแซมบำรุงรักษา

(๓) การขายทอดตลาดทรัพย์สินครุภัณฑ์นั้น ครุภัณฑ์ดังกล่าวมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินซื้อมาเพื่อใช้ในกิจการการศึกษา ซึ่งได้แก่คอมพิวเตอร์ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ และครุภัณฑ์เหล่านี้ชำรุดจนไม่สามารถใช้งานได้แล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจึงได้ดำเนินการขายทอดตลาด ส่วนการขายต้นไม้ที่ขึ้นในที่ราชพัสดุนั้น กรณีดังกล่าวมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ตัดกิ่งไม้เฉพาะต้นไม้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารเรียน อาคารทำการ และหอพักนักศึกษา เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยในกรณีที่เกิดมีพายุฝนฟ้าคะนอง แต่ไม่ใช่เป็นการตัดโค่นต้นไม้ที่ขึ้นในที่ราชพัสดุ และในการตัดกิ่งไม้ดังกล่าวได้เศษไม้เป็นจำนวนมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจึงได้ทำการขายทอดตลาดให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ บัญญัติให้บรรดาเงินที่ส่วนราชการได้รับเป็น

^๑ มาตรา ๒๔ บรรดาเงินที่ส่วนราชการได้รับเป็นกรณีสิทธิไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินนั้น นำส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น

ส่วนราชการใดได้รับเงินที่มีผู้มอบให้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนั้นใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้นก็ดี หรือได้รับเงินที่เกิดจากทรัพย์สินซึ่งมีผู้มอบให้เพื่อหาดอกผลใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้นก็ดี ให้ส่วนราชการนั้นจ่ายเงินหรือก่อนนี้ผูกพันภายในวงเงินที่ได้รับนั้นได้ และไม่ต้องนำส่งคลัง

ในกรณีส่วนราชการได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่นใด หรือบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นเงินให้กู้หรือให้เปล่า รวมทั้งเงินที่ส่วนราชการได้รับสืบเนื่องจากโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือเช่นนั้น รัฐมนตรีจะกำหนดเป็นอย่างอื่นโดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้

รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินในกรณีต่อไปนี้ นำเงินนั้นไปใช้จ่ายโดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้ คือ

กรรมสิทธิ์ ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินนั้นนำส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีมาตรา ๕๙^๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ประกอบกับกรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางซึ่งเป็นส่วนราชการและเป็นนิติบุคคลนั้นได้มีมาตรา ๑๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า นอกจากเงินที่

(๑) เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดเชยความเสียหายหรือสิ้นเปลืองแห่งทรัพย์สินและจำเป็นต้องจ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ทรัพย์สินคืนมา

(๒) เงินรายรับของส่วนราชการที่เป็นสถานพยาบาล สถานศึกษา หรือสถานอื่นใดที่อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือประชาสงเคราะห์

(๓) เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่

(๔) เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลเพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น

การจ่ายเงินตาม (๒) และ (๓) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและผู้อำนวยการ ส่วนการจำหน่ายหุ้นและการซื้อหุ้นตาม (๔) ต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลังที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

^๒ มาตรา ๕๙ ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้ทูลให้ หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

^๓ มาตรา ๑๓ นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยอาจมีรายได้ดังนี้

(๑) เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๒) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้แก่มหาวิทยาลัย

กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดินแล้ว มหาวิทยาลัยอาจมีรายได้ต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ใน (๑) - (๖) ซึ่งบรรดารายได้และผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ดังนั้น เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายและข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขายแบบรูปรายการที่ดินสิ่งก่อสร้าง รายการการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้มอบหมายให้ฝ่ายอาคารออกแบบสถานที่ของสถาบันราชภัฏเดิมเป็นผู้ดำเนินการเขียนแบบอาคารอเนกประสงค์ โดยใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินเป็นค่าจ้างออกแบบอาคาร ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้นำแบบรายการที่ดินสิ่งก่อสร้างไปหาประโยชน์ เงินค่าขายแบบรูปรายการที่ดินสิ่งก่อสร้าง รายการการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ดังกล่าวจึงเป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามมาตรา ๕๙^๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และมาตรา ๑๓ (๖)^๕ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๕๗

ประเด็นที่สอง เงินค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากบุคคลภายนอกทำละเมิดจากการขับรถยนต์ชนรถยนต์โดยสารของมหาวิทยาลัย เมื่อบุคคลภายนอกได้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายจะต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือไม่ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า รถยนต์โดยสารของมหาวิทยาลัยคันดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินซื้อมาเพื่อใช้ในการดำเนินการกิจการของมหาวิทยาลัย รถยนต์คันดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินอันเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

(๓) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ที่ราชพัสดุซึ่งมหาวิทยาลัยปกครอง ดูแล หรือใช้ประโยชน์

(๔) เงินอุดหนุนจากราชการส่วนท้องถิ่น หรือเงินอุดหนุนอื่นที่มหาวิทยาลัยได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินการกิจการของมหาวิทยาลัย

(๕) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่น

ให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ราชภัฏลำปางตามมาตรา ๑๓๓๖^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อบุคคลภายนอก กระทำละเมิดเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้เงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามมาตรา ๔๒๐^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เงินค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัยซึ่งไม่ต้อง นำส่งกระทรวงการคลังเช่นเดียวกับประเด็นที่หนึ่ง

ประเด็นที่สาม เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมข้างต้นแล้ว เห็นควรแยกพิจารณา เป็น ๒ กรณีดังนี้

(๑) กรณีเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดครุภัณฑ์นั้น เห็นว่า เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ใช้เงินนอกงบประมาณแผ่นดินซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวมาเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของ มหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในครุภัณฑ์และย่อมมี อำนาจจำหน่ายทรัพย์สินใดๆ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น เงินที่ได้มาจากการขายทอดตลาดครุภัณฑ์นั้นจึงเป็นรายได้หรือ ผลประโยชน์อื่นของมหาวิทยาลัยซึ่งไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง

(๒) กรณีเงินที่ได้จากการขายต้นไม้ที่ขึ้นในที่ราชพัสดุนั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าว ข้อเท็จจริงได้ความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ตัดกิ่งไม้เฉพาะต้นไม้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง กับอาคารเรียน อาคารทำการ และหอพักนักศึกษา เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยในกรณีที่เกิดมีพายุฝนฟ้าคะนอง มิใช่เป็นการตัดโค่น ต้นไม้ที่ขึ้นในที่ราชพัสดุมาขาย กรณีจึงไม่เป็นการนำที่ราชพัสดุไปลงทุนในทางธุรกิจเพื่อหา ผลประโยชน์อื่นใดที่เป็นการออกเงยจากที่ราชพัสดุ แต่เป็นกรณีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ ขายเศษไม้ที่เกิดจากการตัดกิ่งไม้ดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นรายได้หรือผลประโยชน์อื่นตาม มาตรา ๑๓ (๖)^๘ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งไม่ต้องนำส่ง กระทรวงการคลัง

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๖ มาตรา ๑๓๓๖ ภายใบบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่าย ทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจาก บุคคลที่ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วย กฎหมาย

^๗ มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขา เสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๔๘